

Advies Archeologische Monumentenzorg 2025-nr. 309

Selectieadvies

Bevoegd gezag: Gemeente Cranendonck
Postbus 2090
6020 AB Budel

Datum: 17-11-2025

Locatie: Kluttershoek 7 te Soerendonk

Project: - Motivering TAM-Omgevingsplan Kluttershoek 7 te Soerendonk (Crijns Rentmeesters) okt 2025.
- *Plangebied Kluttershoek 7 te Soerendonk, gemeente Cranendonck. Archeologisch vooronderzoek: proefsleuvenonderzoek* (RAAP-rapport 7869), auteur: [REDACTED] 2^e conceptversie d.d. 25-9-2025

Van: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)
Wal 28, Postbus 8035, 5601KA Eindhoven
[REDACTED]

Inleiding

RAAP heeft op 19 mei 2025 in opdracht van [REDACTED] een archeologisch proefsleuvenonderzoek verricht in het plangebied Kluttershoek 7 te Soerendonk (gem. Cranendonck). De aanleiding daartoe was de aanvraag van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) ten behoeve van de sloop van een bestaande woning en de bouw van een nieuwe woning met bijgebouw. Het vlak met een woonbestemming zal daarbij worden vergroot van ca. 1.592 m² naar ca. 4.080 m², hetgeen overeenkomt met het oppervlak van het plangebied. De exacte aard van de bodemingrepen en de daarmee samenhangende verstoringsdiepte waren ten tijde van de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek nog niet bekend.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was een inhoudelijke archeologische waardestelling van het terrein en daarmee een toetsing van het archeologische verwachtingsmodel op basis van het vooronderzoek. De uitkomsten van dit archeologische onderzoek door middel van proefsleuven stellen de gemeente in beginsel in staat om een beslissing nemen over de behoudenswaardigheid van archeologische resten binnen het plangebied en eventueel over te gaan tot maatregelen voor behoud in situ of het veiligstellen van de archeologische informatie door middel van vervolgonderzoek.

Samenvatting van het rapport

Onderzoekskader RO: TAM-Omgevingsplan
Grootte plangebied: ca. 4.080 m ²
Onderzoekperiode: 19-5-2025 (veldwerk)
Opdrachtgever: [REDACTED]
Opdrachtnemer: RAAP

Tijdens het onderzoek zijn verspreid over het plangebied vier proefsleuven aangelegd met een totaal archeologisch oppervlak van 350,71 m², hetgeen neerkomt op een dekkingpercentage van 8,60 % (4080 m²).

De bodem bestaat uit een hoge zwarte enkeerdgrond, die gekenmerkt wordt door een dik humeus dek (het esdek). Aan de basis kan steeds een menglaag (met onderin spitsporen) herkend worden, die ook als aanzet van het esdek wordt beschouwd en wordt gedateerd vanaf (het begin van) de 17e eeuw. Hieronder bevinden zich de natuurlijke dekzandafzettingen, die bovenin nog bestaan uit een dunne laag goed gesorteerd dekzand (Jong Dekzand II). Daaronder komt een ouder sterk gelaagd pakket dekzand voor dat vanwege de gelaagdheid geïnterpreteerd kan worden als Jong Dekzand I of als Oud Dekzand. Paleo-bodems werden niet opgemerkt tijdens onderhavig onderzoek, waardoor het lastig is dit ouder dekzandpakket toe te schrijven aan een specifieke fasering. In de top van het dekzand is een podzol ontwikkeld. Ter plaatse van WP 1 t/m 3 (weiland) is het esdek over het algemeen goed bewaard, maar is de onderliggende podzolgrond niet meer intact (AC-profielen). Ter plaatse van WP 4 (achtertuin) is er geen esdek meer aanwezig, maar is de onderliggende podzol wel nog intact vanaf de B- of de BC-horizont, met uitzondering van de locaties die recent verstoord zijn.

In het plangebied zijn resten van meerdere gebruiksfasen uit de nieuwe tijd aanwezig: Het gaat enerzijds om nederzittingsresten die bestaan uit grondsporen zoals vier paalkuilen en een kuil. De paalkuilen, zonder vondsten, hebben deel uitgemaakt van een niet nader te bepalen structuur (minimaal 9,75 m lang). In de kuil werden wel vondsten aangetroffen (aardewerk, natuursteen, glas) die gedateerd worden in de periode 1550-1625. Aannemelijk is dan ook dat alle genoemde sporen dan ook dateren uit de vroege nieuwe tijd. De vulling van de paalkuilen is bovendien nog erg gevlekt en in één van de paalkuilen is zelfs nog een deel van de houten paal bewaard. Dit past ook bij een nieuwtijdse datering. Een oudere laatmiddeleeuwse datering voor de palen kan in theorie niet uitgesloten worden, maar er zijn voornamelijk geen duidelijke aanwijzingen dat hier oudere middeleeuwse resten aanwezig zijn. Hoe het ook zij, de resten kunnen in verband gebracht worden met oude bewoningsresten in het historisch gehucht Kluttershoek, dat deel uitmaakt van het dorp Soerendonk. Het gaat hierbij om behoudenswaardige resten. Daarnaast zijn ook resten aangetroffen die later in de nieuwe tijd dateren en die samenhangen met de omzetting naar bouwland, mogelijke zandwinning en landinrichting. Het gaat hierbij eerder om (meng)lagen en greppels. Deze resten zijn niet behoudenswaardig.

Figuur 21. Advieskaart.

In een deel van het plangebied bevindt zich een behoudenswaardige vindplaats, bestaande uit nederzittingsresten uit de vroege nieuwe tijd (figuur 21). De nederzittingsresten bevinden zich vanaf

27,68 à 27,75 m +NAP (op een diepte van 0,45 tot 0,75 m -Mv, aan de wegzijde ondieper). Om deze duurzaam te behouden wordt aanbevolen om niet dieper dan 28 m +NAP te ontgraven, waardoor er een buffer van ca. 25 à 30 cm boven de sporen wordt aangehouden. Als duurzaam behoud in situ niet mogelijk is (d.w.z. indien hier dieper dan 28,00 m +NAP wordt geroerd), dan wordt geadviseerd om de vindplaats op te graven (behoud ex situ). In het overige deel van het plangebied werden geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen, waardoor wordt aanbevolen om dit deel van het plangebied vrij te geven voor ontwikkeling. Geadviseerd wordt om de dubbelbestemming waarde-archeologie hier te schrappen.

Selectieadvies

Het rapport is naar aanleiding van onze eerdere beoordeling d.d. 14-7-2025 prima aangepast en kunnen we hierbij goedkeuren, op één punt na. De richtlijn voor behoud van archeologische waarden van de gemeente Cranendonck¹ schrijft namelijk een buffer van 50 cm voor. Om de vindplaats dan ook duurzaam te behouden mag hier niet dieper dan 28,25 m +NAP (50 cm bovenop de hoogst vastgestelde ligging van archeologische waarden - 27,75 m +NAP) worden ontgraven.

Uit het archeologisch onderzoek wordt duidelijk dat binnen een deel van het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn, zie fig. 21 hierboven. De archeologische sporen dateren waarschijnlijk uit de vroege nieuwe tijd en bestaan uit sporen van bewoning en landgebruik welke mogelijk deel maken uit van het oude gehucht Kluttershoek. Op basis van de fysieke en inhoudelijke kwaliteit (gaafheid, conservering, zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) is de vindplaats aan te wijzen als een terrein met behoudenswaardige archeologische waarde.

Voor het plangebied wordt duurzaam behoud in de bodem nagestreefd door hier niet dieper dan 28,25 m +NAP te ontgraven. Indien behoud van de archeologische resten in de bodem niet mogelijk is, zal er een definitief archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving in het zuidelijk deel van het plangebied moeten worden uitgevoerd voorafgaand aan de geplande civiele werkzaamheden, zie fig. 21 hierboven. De opgraving dient plaats te vinden aan de hand van een door het bevoegd gezag goed te keuren Programma van Eisen en uitgevoerd te worden door een archeologisch bedrijf bevoegd tot het uitvoeren van archeologische opgravingen. Het archeologisch onderzoek dient verder te voldoen aan de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

Advies TAM-Omgevingsplan

Daar waar op de locatie van de behoudenswaardige vindplaats in het plangebied dieper wordt gegraven dan 28,25 m +NAP, of waar dit vanuit het TAM-omgevingsplan mogelijk wordt gemaakt (vergunningvrij bouwen maar ook tuinaanleg) zal eerst archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving moeten plaatsvinden. De opgraving dient plaats te vinden aan de hand van een door het bevoegd gezag goedgekeurd programma van eisen en uitgevoerd te worden door een archeologisch bedrijf bevoegd tot het uitvoeren van archeologische opgravingen (Erfgoedwet). Het archeologisch onderzoek dient verder te voldoen aan de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

Met betrekking tot het TAM-omgevingsplan zal voorlopig een functieaanduiding "Waarde - Archeologie" opgenomen moeten worden in de regels en de verbeelding voor het deel van het plangebied met de behoudenswaardige vindplaats. In de regels vragen we verder om de oppervlakte in de beoordelingsregels (&10.3 en &9.4.1) aan te passen naar 10 m² en de diepte naar 30 cm. In de rest van het onderzochte deel van het plangebied (zie fig. 21 hierboven), kan de functieaanduiding "Waarde - Archeologie" vervallen, omdat hier is vastgesteld dat er geen archeologische waarden aanwezig zijn. De toelichting zal verder aangepast moeten worden op basis van dit selectieadvies.

¹ Zie "Bijlage 7: Randvoorwaarden voor duurzaam behoud van het bodemarchief gemeente Cranendonck", van de "Erfgoednota Gemeente Cranendonck 2025-2035. Bouwstenen voor de toekomst", vastgesteld in oktober 2025.